

М.А. Алтынбеков, PhD, қауымд. профессор
«Esil University» мекемесі
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан
* – негізгі автор (хат-хабарларға арналған автор)
e – mail: miatbek@mail.ru

САЛЫҚ АУДИТІН ЖҮРГІЗУ ӘДІСТЕМЕСІ ЖӘНЕ ОНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Зерттеудің мақсаты-Қазақстан Республикасындағы салық аудитін егжей-тегжейлі зерттеуге арналған. Ең алдымен, аудиторлық қызметтің осы түрінің талап етілуі мен қажеттілігінің негізгі себептері анықталды. Бұл мақалада ҚР салық аудитін дамыту және жетілдіру мәселелері қарастырылады. Салықтық аудитке байланысты авторлық анықтамасы берілді. Осы мақаланың шеңберінде аудитті жүргізудің негізгі кезеңдері айқындалды, сондай-ақ салықтық есептілік пен салықтық жеңілдіктердің заңдылығы тексеріледі. Республикада қолданылатын салық есебінің жүйесіне бөлінген рөлдің маңыздылығы көрсетілген. Сондай-ақ, жалпы салықтық аудитке сипаттама беріліп, дұрыс жүргізілген тексерудің салдары анықталды. Сонымен қатар, қолданыстағы заңнаманың көрсетілетін аудиторлық қызметтердің сапасына әсері көрсетілген. Қасақана жалтару немесе назар аудармау салдарынан қателіктер жібермеу қаупі бар болғандықтан, алдағы аудиттің жоспарын жасау кезінде ескерілуі керек критерийлер тұжырымдалған. Бұл мақалада Мемлекет, аудитор және салық агенті арасындағы қарым-қатынас моделі қарастырылады, ол Тараптардың әрқайсысы үшін ең өнімді болады. Қазіргі коммерциялық компанияларда салық жүйесін тексеру кезінде туындайтын белгілі бір мәселелер анықталды. Аудиторлық тексеруге дайындық үрдісін жеңілдету және ең жемісті нәтижелерге қол жеткізу үшін мақалада аудит әдістемесін жетілдіру қажеттілігі көрсетілген және осы мақсатқа жету бойынша ұсыныстар берілген.

Кілт сөздер: салықтық аудит, аудиторлық қызметтер, консалтингтік қызметтер, есептілік, әдістеме, аудитор, салық есебі, бухгалтерлік есеп, экономикалық субъект, аудиторлық тексеріс.

Ключевые слова: налоговый аудит, аудиторские услуги, консалтинговые услуги, отчетность, методика, аудитор, налоговый учет, бухгалтерский учет, экономический субъект, аудиторская проверка.

Keywords: tax audit, audit services, consulting services, reporting, methodology, auditor, tax accounting, accounting, economic subject, auditing.

Кіріспе. Әрбір кәсіпкердің экономикалық субъект ретіндегі басты мақсаты оң қаржылық нәтижеге қол жеткізу және кірісті жүйелі түрде арттыру болып табылады. Салық міндеттемелері компаниялар шығындарының жалпы құрылымында негізгі үлесті алады, бұл онда қолданылатын бухгалтерлік және салықтық есептерінің жүйелеріне ерекше мән береді. Бухгалтерлік және салықтық есептерінің сауатты құрылған жүйелері адал салық төлеушінің беделін құруға ықпал етеді, бұл салық тәуекелдерін одан әрі азайтуға мүмкіндік береді. Жоғарыда аталған міндеттерді іске асыру компания ішіндегі тәуекелдерді басқарудың сауатты құрылған жүйесіне де байланысты болады.

Тәуекелдерді басқару-бұл директорлар кеңесі, басшылық және басқа қызметкер жүзеге асыратын, қаржылық жағдайға әсер етуі мүмкін ықтимал оқиғаларды анықтауға және ағымдағы және болашақ мақсаттарға жету үшін

тәуекелдерді басқару мүмкіндігіне арналған үрдіс болып табылады. Уақытылы жүргізілген аудит тәуекелдерді басқару жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады.

Салықтық аудит дегеніміз-аудиторлық ұйымның бухгалтерлік және салықтық есептерді тексеруі, сонымен қатар олардың сенімділігі мен қолданыстағы салық заңнамасының нормаларына сәйкестігі туралы сараптамалық пікір қалыптастыруы болып табылады.

Тұрақты экономикалық жағдайға қол жеткізудің негізгі тәсілі салық міндеттемелерінің аудиті болып табылады. Мұндай аудиттің нәтижелері бюджет алдындағы міндеттемелерді есептеу, аудару және өтеу әдістерін тексеру үшін ғана емес, сонымен қатар одан әрі басқару шешімдері мен қайта құру қажеттілігі туралы кеңес алу үшін де қызмет етеді. Салық аудитінің сапасы мен тиімділігіне, ең алдымен, аудит рәсімдерінің ғылыми негізділігі және олардың әдістемелік стандартталуы жауап береді.

Қаржы және есеп / Финансы и учет

Әдебиеттік шолу. Бухгалтерлік және салықтық есеп бойынша зерттеулердің көпшілігі олардың бизнес шешімдерін қабылдауға әсерін зерттеуге бағытталған. Көбінесе мұндай жұмыстар кәсіпорынның қаржылық жағдайының жалпы құрылымындағы салықтардың маңыздылық дәрежесін талдайды. Әдебиеттер арасында ең танымал тақырыптарды бөлуге болады:

- салық төлеуден жалтару дұрыс шешім болып табыла ма;
- салықтық жоспарлаудың перспективалары;
- салықтық және салықтық емес шығындарды бағалау.

Сондай-ақ зерттеулер бухгалтерлік есеп пен салықтық есептің құрылымдары арасындағы байланысты қарастырады. Олардың арасында тәуелді және тәуелсіз факторлар бар. Бухгалтерлік есеп мақсаттары үшін табыс сомасын айқындау салық салынатын кіріс сомасын айқындаумен ешқандай байланысы жоқ фактісі тәуелсіздікке жатады. Ал тәуелділер, өз кезегінде, жүйенің әрқайсысының тәуелсіздігіне қарамастан, оларды ұйымдастыру кезінде олардың әрқайсысының ерекшеліктерін ескеру қажет екенін атап өтеді. Алайда, бұл жағдайда бухгалтерлік есепте кірістер сомасы айтарлықтай төмендетілуі мүмкін, өйткені компаниялар көбінесе кірістерді жасыру арқылы салық төлемдерінің мөлшерін азайтуға тырысады. Салық төлеуден жалтару мәселесін тіпті американдық саясаткерлер де көтерді, мұны сенаттың 2014 жылғы есебі дәлелдейді. Н.З.Зотиков өз еңбектерінде келесі анықтама береді: «Салықтық аудит - Бухгалтерлік және салықтық шоттарды зерделеуге арналған арнайы аудиторлық тапсырма, кейіннен қолда бар ақпараттың сенімділік дәрежесі, оның заңнамада белгіленген нормалардың маңызды аспектілеріне сәйкестігі, субъектінің салықтарды және бюджетке төленетін басқа да төлемдерді қалыптастыру, төлеу тәртібі, сондай-ақ оларды есепте көрсету туралы аудиторлық пікір білдіру болып табылады» [1].

Сондай-ақ, салық аудиті салық төлеуші берген декларацияға және шығындарды растайтын құжаттамаға сәйкестігін тексеру үрдісін білдіреді.

К.Ш.Дюсембаев өз еңбектерінде аудиторлық компаниялар орындай алатын негізгі тапсырмалардың тізімін ұсынады[2].

Салық аудиті бірден бірнеше салдарға әкеледі:

- түзету-қолданыстағы заңнаманы сақтамау жағдайларын жою үшін деректерді түзету;

- тежегіш фактор-салық төлеушілердің мінез-құлқына әсер ету;

- алдын алу-салық төлеушілерді салық міндеттемелерін өтеу міндеттілігіне сендіру.

Сонымен қатар, көптеген ақпаратқа ие бола отырып, аудиторлық компаниялар салықтан жалтарудың жиі кездесетін әдістерін болдырмауға ғана емес, сонымен қатар қолданыстағы заңнаманы жақсарту әдістерін ұсынуға мүмкіндік алады, өйткені көбінесе ондағы олқылықтар салық салынатын соманы азайту үшін пайдаланылуы мүмкін. Бүгінгі күні заңнама аудиторлық тексерулердің сапасын арттыруға мүмкіндік беретін негізгі факторларды көздейді. Біріншіден, қолданыстағы заңнама салық төлеушілердің салықтық міндеттемелері бар құжаттардың есебін жүргізуді міндеттейді. Екіншіден, тексерушілерге тексеру барысында қосымша сұраулар жіберу үшін жеткілікті өкілеттіктер мен құқықтар береді.

Э.О.Нурсеитов өз еңбегінде аудитордың сапасы туралы пайдаланушылардың пікірі тексеру нәтижелері мен, жұмыс құнынан тұрады, сонымен қатар аудитті жоспарлаудың уақтылы аяқталуына және далалық жұмыстардың өздеріне тікелей байланысты болатынын айтып кетті[3].

Әдістеме. Бұл зерттеу шетелдік және отандық авторлардың еңбектеріне, зерттелетін мәселеге қатысты заңнамалық және нормативтік актілерге, бухгалтерлік есеп, аудит, жоспарлау, экономика, қаржы саласындағы арнайы әдебиеттерге, сондай-ақ отандық және шетелдік ғалымдардың теориялық әзірлемелеріне негізделген. Зерттеу барысында келесі жалпы ғылыми әдістер қолданылды: индуктивті және дедуктивті әдістер, күрделілік, салыстыру, логикалық және жүйелік тәсілдер. Осы әдістерді қолданған кезде алынған нәтижелердің сенімділігінің жеткілікті деңгейіне, сондай-ақ алынған тұжырымдардың негізділігіне қол жеткізіледі.

Негізгі бөлім. Өз міндеттерін орындауға кіріспес бұрын, аудиторлық компанияның өкілдері аудиторлық тексеру жүргізу кезінде Компания басшылығының қол жеткізгісі келетін мақсаттарды дұрыс түсінгеніне көз жеткізуі керек. Әрі қарай, аудитор экономикалық субъектінің ерекшеліктерін түсінуді керек. Ол үшін клиент туралы жеткілікті ақпарат алу, қолданыстағы есеп саясатымен, шарттардың тізілімімен, қолда бар рұқсат беру құжатта-

рымен (сертификаттар, лицензиялар және т.б.) танысу қажет, келесі кезең қолданыстағы салық салу жүйесін алдын ала бағалау және салықтарды және бюджетке төленетін басқа да міндеттемелерді есептеу мен төлеудің дұрыстығын тексеру болып табылады. Компаниядағы қолданыстағы салық салу жүйесін алдын-ала бағалау үшін мыналар қажет:

1) экономикалық субъектінің салық салу жүйесінің элементтерін зерттеу және алынған мәліметтерге сәйкес жалпы талдау жүргізу;

2) салық көрсеткіштеріне әсер ететін факторларды анықтау;

3) салық төлемдерін есептеу әдістемесін тексеру;

4) қалыптасқан шаруашылық өзара қатынастар жүйесін олардың құқықтық және салықтық сәйкестігіне сараптау;

5) салықтарды есептеуге және одан әрі төлеуге жауап беретін қызметкерлер мен бөлімдердің міндеттері мен өкілеттіктерімен танысу;

6) экономикалық субъектінің барлық салық көрсеткіштерін алдын ала есептеу[4].

Осы іс-қимыл алгоритмін ұстану тексерушіге клиенттің негізгі шаруашылық операцияларының ерекшеліктерімен, оның салық салу объектілерімен танысуға, аудиттелетін компания қолданатын салық салу тәртібі заңнама нормаларына қайшы келмейтінін анықтауға, сондай-ақ клиент жіберген салық міндеттемелері мен ықтимал салық бұзушылықтарының деңгейін бағалауға мүмкіндік береді.

Сондай-ақ, есептілікті сенімді деп тануға мүмкіндік беретін ағымдағы тексеру үшін қолданылатын тәуекелдердің маңыздылық деңгейін уақтылы анықтау маңызды. Алайда, аудитор бұл мәселеге аса сақтықпен қарап, тәуекелдерді азайтудың барлық шараларын қарастыруы керек, өйткені салық органдарында маңыздылық ұғымы жоқ және салық базасының немесе салық сомасының кез-келген бұрмалануы маңызды деп танылуы мүмкін және айыппұлдар мен өсімпұлдарға қауіп төндіреді. Бұдан әрі тікелей тексеру және салық төлемдерін есептеу мен төлеудің дұрыстығын растау жүргізіледі. Бұл кезеңде клиенттің салық есептілігін және салықтық жеңілдіктерді пайдаланудың заңдылығын зерттеу және сараптау жүзеге асырылады.

Салық есептілігіндегі барлық ақпарат оларды бухгалтерлік есеп пен есептіліктің синтетикалық және талдамалық тіркелімдерінің

деректерімен салыстыру арқылы тексеріледі және талданады. Аудиторлық тексеру жүргізу кезінде аудитор аудиттелетін тұлғаның бастапқы құжаттарымен танысуға және зерделеуге, жүргізілген салық есептеулерінің әдістемесіне қатысты сұрақтар қоюға және мәліметтер алуға, сондай-ақ салық салу объектілерін түгендеу және тексеру кезінде қатысуға құқылы.

Тексеру барысында аудитор жеткізушілермен және сатып алушылармен есеп айырысуды және қорытынды қаржылық нәтижелерді тексеруді жүзеге асырады. Тексерушіде салық салынатын базалардың қалай дұрыс құрылатындығы және салық міндеттемелерінің сомасы қалай есептелетіні туралы толық түсінік болуы керек. Сондай-ақ, салық декларацияларын толтырудың дұрыстығын елемеуге болмайды. Бұл үрдіс тиісті бастапқы құжаттар мен келісім-шарттарды тексеруді қамтиды[5].

Салықтық төлемдер аудиті барысында алынған барлық деректерді аудитор өз құжаттамасында тіркейді және жіберілген қателердің маңыздылығын анықтайды. Сондай-ақ, кәсіби аудитор осы қателер есептіліктегі ақпараттың сенімділігіне қалай әсер ететінін анықтай алады және осындай қажеттілік туындаған жағдайда тексеру жоспарын өңдей алады. Салық жүктемесін бағалауға ерекше мән беру керек. Оны салықтың барлық түрлері бойынша бөлек жүргізу керек.

Аудиторлар тексеруді бірнеше кезеңмен аяқтайды:

1) алынған ақпараттың қорытындысы бойынша қорытынды жасайды;

2) салықтық есепке алуды жүргізудің дұрыстығына және салықтық міндеттемелерді уақтылы өтеуге қатысты өзінің кәсіби пікірін ескере отырып есепті қалыптастырады;

3) ұсынымдар мен ұсыныстарды баяндау. Бұл кезеңде аудиторлық пайымдаулар мен қорытындыларды білдіру кезінде сақтық қағидатын ұстану маңызды, өйткені аудиттелетін адамға қауіп төндіретін барлық негізгі тәуекелдер, соның ішінде қолданыстағы заңнама аясында даулы болуы мүмкін тәуекелдер тізімделуі керек[6].

Аудитордың барлық тұжырымдары мен ұсынымдары аудиттелетін кезеңнің нормативтік құжаттарына сілтемелерді қамтуы тиіс. Нәтижелерді клиент дербес салық төлеуші ролінде төлейтінін көрсетеді, сондай-ақ салықтардың барлық түрлері бойынша сараланған салықтардың үш түрі бойынша жеке баяндауға

болады. Онда олар салық агенттері ретінде әрекет етеді. Ұсыныстарға келетін болсақ, олар өз кезегінде тексеруге жататын барлық салықтар үшін бөлек ұсынылады [7].

Жалпы, аудиторлық жоспар өзара байланысты іс-әрекеттерден тұруы керек, оны келесі өлшемдерге сәйкес жасау керек:

1. Аудиторлық тексеру жоспары Тапсырыс берушінің мақсаттарына сәйкес келуі және аудиттелетін тұлғаның ұйымдық құрылымы мен есеп саясатын ескере отырып, жіберілген қателерді анықтайтын міндеттерді қамтуы тиіс.

2. Орындалуға міндетті іс-әрекеттердің реттілігін көрсету.

3. Әрбір жеке сегмент және жоғары тәуекел салалары үшін қолда бар әдіснаманың көмегімен тексеруге нұсқау беру.

Бұдан басқа, аудиторлық тексеру әдіснамасы іс-қимылға басшылықты ғана емес, сондай-ақ салық төлеушінің істерді ашық жүргізудің маңыздылығы, салық салудың арнайы режимдеріне қатысу арқылы салық шығындарын азайту мүмкіндігі туралы одан әрі түсінуін қамтамасыз етуі тиіс, осылайша төлеушілер мен салық агенттерін санаттауды заңнамалық деңгейде бекіткен мемлекет арасында сенімді қарым-қатынас орнатады. 2019 жылғы 01 қаңтардан бастап Қазақстан Республикасында салық төлеушілердің қызметін үш негізгі кіші топқа санаттарға бөлу енгізілді.

Оларға төмен, орташа және жоғары тәуекел дәрежелері жатады, бұл салықтық әкімшілендіру шараларын саралап қолдануды білдіреді. Салық агенттері арасындағы мұндай айырмашылық салық төлеушілердің өздері, уәкілетті мемлекеттік органдар, жергілікті атқарушы органдар, уәкілетті тұлғалар ұсынатын деректерді талдау нәтижелері және салық агенттерінің ағымдағы қызметі туралы өзге де құжаттар негізінде жүргізіледі. Салық есебінің аудиті анықталмаудың ықтимал тәуекелдерін және тексеруді қажет ететін ақпарат көлемін ескеруі керек. Тексеру кезеңінде туындаған барлық салық міндеттемелері бойынша құжаттаманы қамтитын кешенді тексерулер ең тиімді болып табылады. Алайда, аудиттің бұл түрі ең көп еңбекті және ресурстарды қажет етеді. Осыған байланысты, аудиторлық жоспар әрбір нақты салық төлеуші қызметінің сипатына, құжаттаманың дұрыстығына және ықтимал түзетулердің маңыздылығына байланысты болатын бірқатар

зерттеу және талдау тәсілдерінен тұруы керек. Сонымен қатар, әдістеме аудит барысында қайта құру және жаңа мәселелерді анықтау үшін жеткілікті икемді болуы керек [8].

Әдістеме аудиторға тіркеу жазбаларын, төлем құжаттарын, декларацияларды, қаржылық есептерді, уәкілетті салық органдарынан бұрын алынған хабарламаларды, сондай-ақ алдыңғы аудиторлық есептерді зерделеу мен талдауда бағдарлануға көмектесуі тиіс. Бұл салық агенті рөліндегі ұйымның сипатын, сондай-ақ бар құқық бұзушылықтарға жол беру жиілігін анықтауға мүмкіндік береді. Тексеру әдіснамасын жасау кезінде компаниялардың әр түрлі қызмет түрлеріне және олардың ерекшеліктеріне назар аударған жөн, бұл тексеру кезінде жоғары тәуекел салаларын оңай анықтауға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, бұл тексерушіге қажетті ақпарат көлемін анықтауға және одан әрі жұмыс жоспарын және оларды орындау мерзімдерін жоспарлауға мүмкіндік береді. Аудиторлық компаниялардың өз міндеттерін орындау кезінде кездесетін негізгі мәселелері келесідей:

1. Кірістер сомасынан жүзеге асырылған шегерімдердің заңдылығын растайтын құжаттардың болмауы.

2. Аудитор нақты «көріністі», істердің ағымдағы жағдайын жасау үшін талап етілетін бухгалтерлік құжаттарды беруден бас тарту немесе әдейі жасыру.

3. Тиісті заңдарды білмеу және салық төлеушілердің өздері оларды сақтаудың артықшылықтарын дұрыс түсінбеу. Сонымен қатар, аудиторлық тексерудің психологиялық жағын да ескеру қажет.

Б.А.Альпенованың пікірінше: аудитордың аудиттелетін тұлғаға құрметпен қарауы екінші тексерушінің сұрау салуларын уақтылы өндеуге итермелейді және Салық кодексінің талаптарын одан әрі сақтауға ынталандырады [9]. Салықтық аудит-бұл төленген салық сомаларының шынымен төленуге тиісті сәйкестігін тексеру ғана емес, сонымен қатар қолданыстағы заңнаманы қолдану туралы кеңес беру, сондай-ақ егер ол сақталмаса, мүмкін айыппұлдар туралы ескерту болып табылады. Тексеру кезінде достық ынтымақтастық саясаты салық агентінің мінез-құлқына оң әсер етуі мүмкін

Қорытынды. Тиімді әдістеме түпкілікті нәтижелерді оңтайландыруға бағытталған. Бұл үрдістерді егжей-тегжейлі көрсетуді және қол-

даныстағы қағидаттар мен тәжірибелік шындыққа сәйкес стратегиялық және жедел деңгейлерде тексеруді жоспарлаудың барлық ресми кезеңдерін енгізуді талап ететін тұтас жұмыс механизмі болып табылады.

Көптеген компаниялардың аудиторлық мақсаттары мен себептері бірдей болғанына қарамастан, оны жүзеге асыру әдістемесі әртүрлі болуы керек. Бұл бар тәуекелдердің әртүрлі түрлеріне және олардың қызметінің сипатына

байланысты болады. Әр түрлі салаларда қолдануға арналған бірыңғай жоспар аз тиімді болып көрінуі мүмкін. Алайда, жоғарыда келтірілген ұсыныстарды ескере отырып, аудитті жоспарлау және орындау процесінде қажетті барлық маңызды элементтерді қамтуға болады. Өзірленген әдіснамада барлық ресми үрдістерді әдейі ескеру, сондай-ақ олардың барлық қолданыстағы нормалар мен қағидаттарға сәйкес келуі өте маңызды.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Зотиков Н.З. Налоговый аудит: учебное пособие для СПО / Зотиков Н.З., Арланова О.И. – Саратов: Профобразование, 2021. – 182 с.
2. Дюсембаев К.Ш. Теория и эволюция аудита. – Алматы: Экономика, 2012. – 722 с.
3. Нурсейитов Э.О. Аудит: краткое руководство. – Алматы: ТОО Изд. ЛЕМ, 2010. – 236 с.
4. Тусибаяева Г.С. Качество аудиторских услуг: теория, методология, контроль: моногр. – Астана: Изд. КазУЭФМТ, 2015. – 192с.
5. Нургазиева Л.А. Становление и развитие института аудита в Республике Казахстан // www.almau.edu.kz
6. Гринченко К.А. Развитие методики внутреннего аудита налоговых обязательств на основе риск-ориентированного подхода. – М., 2017. – 324 с.
7. Тусибаяева Г.С. Проблемы и перспективы развития аудиторских услуг в Республике Казахстан // Тезисы докладов международной научной конференции «Перспективные научные исследования». – Болгария, г. София: Издательство «Бял ГРАД-БГ», 2011. – С. 54-59.
8. Электронный ресурс: <https://www.raexpert.kz>
9. Альпеннова Б.А. Налоговый аудит: развитие, совершенствование и проблемы в РК // Экономика и бизнес: теория и практика. – 2017, С. 15-22.

REFERENCES

1. Zotikov N.Z. Nalogovyy audit: uchebnoe posobie dlja SPO / Zotikov N.Z., Arlanova O.I. – Saratov: Profobrazovanie, 2021. – 182 s. [in Russian].
2. Dyusembaev K.SH. Teoriya i evolyuciya audita. – Almaty: Ekonomika, 2012. – 722 s. [in Russian].
3. Nurseitov E.O. Audit: kratkoe rukovodstvo. – Almaty: TOO Izd. LEM, 2010. – 236 s. [in Russian].
4. Tussibayeva G.S. Kachestvo auditorskih uslug: teoriya, metodologiya, kontrol': monogr. – Astana: Izd. KazUEFMT, 2015. – 192 s. [in Russian].
5. Nurgazieva L.A. Stanovlenie i razvitie instituta audita v Respublike Kazahstan // www.almau.edu.kz [in Russian].
6. Grinchenko K.A. Razvitie metodiki vnutrennego audita nalogovyih obyazatelstv na osnove risk-orientirovannogo podhoda [Development of the method of internal audit of tax liabilities based on a risk-based approach]. – Moskva, 2017. – 324 s. [in Russian].
7. Tussibayeva G.S. Problemy i perspektivy razvitiya auditorskih uslug v Respublike Kazahstan // Tezisy dokladov mezhdunarodnoj nauchnoj konferencii «Perspektivnye nauchnye issledovaniya». – Bolgariya, g. Sofiya: Izdatel'stvo «Byal GRAD-BG», 2011. – S. 54-59 [in Russian].
8. Elektronnyj resurs: <https://www.raexpert.kz>. [in Russian].
9. Alpenova B.A. Nalogovyy audit: razvitie, sovershenstvovanie i problemyi v RK [Tax audit: development, improvement and problems in the Republic of Kazakhstan] // Ekonomika i biznes: teoriya i praktika. – 2017. – S. 15-22. [in Russian].

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ НАЛОГОВОГО АУДИТА И ЕГО ЗНАЧИМОСТЬ

Аннотация

Цель исследования-детальное изучение налогового аудита в Республике Казахстан. Прежде всего, выявлены основные причины востребованности и необходимости данного вида аудиторской деятельности. В данной статье рассматривается развитие и проблемы совершенствования налогового аудита в РК. Дано авторское определение налогового аудита. В рамках данной статьи определены основные этапы проведения аудита, а также проверяется налоговая отчетность и правомерность налоговых льгот. Показана важность роли действующей в республике системы налогового учета. Также дана характеристика общего налогового аудита и определены последствия правильно проведенной проверки. Кроме того, показано влияние действующего законодательства на качество оказываемых аудиторских услуг. Сформулированы критерии, которые следует учитывать при составлении плана предстоящего аудита, поскольку существует риск избежать ошибок из-за злого умысла или невнимания. В этой статье речь пойдет о модели отношений между государством, аудитором и налоговым агентом, которая будет наиболее продуктивной для каждой из сторон. В современных коммерческих компаниях выявлены определенные проблемы, возникающие при проверке системы налогообложения. В целях упрощения процесса подготовки к аудиторской проверке и достижения наиболее плодотворных результатов в статье показана необходимость совершенствования методики аудита и даны рекомендации по достижению этой цели..

M. Altynbekov

METHODOLOGY OF TAX AUDIT AND ITS SIGNIFICANCE

Annotation

The purpose of the study is a detailed study of the tax audit in the Republic of Kazakhstan. First of all, the main reasons for the demand and necessity of this type of audit activity have been identified. This article describes the development and improvement of tax audit issues in the Republic of Kazakhstan. Given the author's definition of tax audit. Within this article the main stages of carrying out audit are defined, and also the tax reporting and legitimacy of tax privileges is checked. The importance of the role of the tax accounting system operating in the republic is shown. The characteristics of the general tax audit are also given and the consequences of a properly conducted audit are determined.

In addition, the influence of the current legislation on the quality of audit services provided is shown. The criteria that should be taken into account when drawing up an upcoming audit plan are formulated, since there is a risk of avoiding mistakes due to malicious evasion or inattention. This article will focus on the model of relations between the state, the auditor and the tax agent, which will be the most productive for each of the parties. In modern commercial companies, certain problems have been identified that arise when checking the tax system. In order to simplify the process of preparing for an audit and achieve the most fruitful results, the article shows the need to improve the audit methodology and provides recommendations for achieving this goal.

